

Intervju z dr. Romano Jordan Cizelj

Tokrat sva se na kavo povabila k sokrajanki Romani Jordan Cizelj, fizičarki in poslanki v Evropskem parlamentu. Vendar se o politiki misva želela pogovarjati. Zanimalo naju je njeno delo na področju energetike, njena osebnost in njeno vsakdanje življenje. Pogovor je potekal v zelo sproščnem vzdušju in čas je minil, kot bi mignil ...

Po izobrazbi ste doktorica znanosti jedrske tehnike. Pred tem ste diplomirali na Fakulteti za elektrotehniko in opravili magistrski na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo, na oddelku za fiziko. Kako to, da ste se kot ženska odločili študirati tako tehniško vedo?

Že od nekdaj sem se zanimala za naravoslovne predmete, kot so biologija, matematika, fizika. Pri izbiri študija nisem razmišljala o tem, da je to, stereotipno rečeno, moška veda. Zavedala sem se namreč, kaj želim doseči, da želim ustvarjati konkretne projekte. Z združevanjem matematike in elektrotehnike sem spoznala, da je to poklic, ki mi bo nudil možnosti uresničevanja idej v papirju, matematičnega izračuna do dejanske izvedbe.

Ste se tekom študija videli v energetiki oziroma kakšne so bile vaše ambicije glede nadaljnjega delovanja na širokem področju elektrotehniških znanosti? Bili ste tudi raziskovalka na Inštitutu Jožef Stefan. S čim ste se ukvarjali na inštitutu?

Fakulteta za elektrotehniko nam je omogočala izbiro smeri študija v 3. letniku. Imeli smo kar 6 možnih usmeritev. Sama sem se odločila za področje industrijske elektronike, saj me je zelo privlačilo modeliranje in izračun vezij. Kasneje sem sicer spoznala, da ne najdem pravega profesionalnega izziva v tej dejavnosti. Tudi diplomirati nisem želela z neko temo, opisano zgolj na papirju. V sklopu svoje diplome sem hotela ustvariti nek uporaben, konkreten projekt. Tako se mi je ponudila priložnost sodelovanja z Inštitutom Jožef Stefan, kjer sem kasneje našla pravo inspiracijo. Diplomirala sem s področja zanesljivosti delovanja električnega sistema v jedrski elektrarni. Od tu me je potem pot zanesla v energetiko. Na Inštitutu Jožef Stefan sem sodelovala predvsem pri projektih o zanesljivosti in varnosti v jedrski tehnologiji. Delala sem v raziskovalnem centru reaktorja v Podgorici pri Beričevem.

Glede na to, da ste predsednica Upravnega odbora Sklada za financiranje razgradnje Nuklearne elektrarne Krško, me zanima kakšen pogled imate na področje jedrskih elektrarn, možnost gradnje drugega reaktorja v Krškem in na uporabo razpršenih virov v slovenskem električnem prostoru?

V Sloveniji se moramo v energetiki soočiti z dvema izzivoma: z izboljševanjem energetske učinkovitosti in z novimi gradnjami

energetskih objektov. Dejstva so namreč, da smo na področju energetske učinkovitosti precej za evropskimi standardi, po drugi strani pa smo zaradi premajhne domače proizvodnje odvisni od uvoza električne energije. Ti kazalci so se v trenutkih gospodarske krize sicer precej umirili, vendar pa se bo v prihodnosti poraba električne energije povečevala in temu bomo morali slediti tudi s proizvodnjo. Slediti bomo morali evropskim smernicam, ki nas vodijo v večjo rabo obnovljivih virov energije (OVE), zaradi naših omejenih zmogljivosti pa bomo morali še vedno uporabljati tudi konvencionalne vire. V Sloveniji so ti viri predvsem premog, plin in jedrska energija. Zavedati se moramo, da smo se zavezali k zmanjšanju emisij CO₂ in ostalih toplogrednih plinov za 20 % do leta 2020, zato so jedrske elektrarne zagotovo dobrodošel vir k uresnitvi tega sporazuma. Seveda jedrskega goriva ne moremo šteti med OVE, je pa to trajnostni vir.

Dejavni ste tudi v Evropskem energetskem forumu, ste njegova podpredsednica. S čim se ukvarjate v tem forumu? Ste tudi prva slovenska dobitnica naziva Evropska poslanka leta na področju energije. Lahko še nekaj besed o tem nazivu?

Evropski energetski forum je združenje poslancev v Evropskem parlamentu ter drugih članov in strokovnjakov s področja energetike. Ukvarjamo se predvsem z aktualnimi energetskimi izzivi. Proučujemo možnosti, iščemo odgovore, vendar ne poznamo mnenj, saj moramo kot poslanci gledati objektivno. Nagrado, ki ste jo omenili, sem prejela leta 2007. Zelo sem počaščena, da sem v tako kratkem času, ko delujem kot evropska poslanka, prejela tako visok naziv z nivoja Evropskega parlamenta. To je dejansko mnenje zelo širokega razpisa ljudi, ki opazijo tvoj trud, tvojo prizadevnost, delavnost, v mitem primeru na področju energije. Sama se namreč zelo zavezam za aktiven pristop, aktivno participacijo širšega kroga ljudi. Ta nagrada je na nek način tudi dokaz, da se kljub temu, da smo majhna država, z veliko truda in energije da doseči cilji, ki bi ga radi uresničili.

Zanima pa naju tudi, kakšna prireditev je 'Od lipe do lipe'? Ste namreč častna predsednica organizacijskega odbora omenjene prireditve.

Kako sem dejansko prišla do sodelovanja s to prireditvijo, je zelo dolga zgodba. Seveda kot evropska poslanka delu-

jem tudi v Sloveniji, ves čas vzpostavljam slike z državljan in podpiram razne predloge. Tako smo se pred leti sestali s krajanji Dravograd, ki so do mene prišli z neko vizijo, idejo in me prosili za pomoč. Imeli so namreč namen obnoviti dvorec Bukovje, v njem urediti muzej ter pred dvorcem zasaditi park dreves, značilnih za posamezne države EU. Obrnili so se name, da jim s svojo podporo pomagam uresničiti ta evropsko usmerjeni projekt. Pomagala sem jim pri predstavitvah projekta na različnih ravneh in danes se lahko pohvalimo, da so v omejenem parku že posajena številna značilna drevesa za določene države. Vsako leto junija organizirajo prireditve, kjer so sprva združili le krajane treh dolin, kasneje so že zajeli več regij, imajo pa vizijo preiti na vseevropsko sodelovanje.

En teden v mesecu delate v Strasbourgu, kamor ste letos povabili tudi krajane Rov. Je to splošna praksa evropskih poslancev?

Evropski parlament ima dneve odprtih vrat vsak dan. Stalna praksa in interes te institucije je, da ljudje pridejo in si poudrobneje ogledajo, kje in kako delamo. S tem tudi poskušamo zmanjšati razkorak med državljan in politiki. Obiska sokrajanov z Rov sem bila zelo vesela.

Zaradi svojega dela ste veliko od doma. Kaj vam pomeni domača fara?

Na Rova se je naša družina preselila pred šestimi leti. Želeli smo si ustvariti dom na področju in povsem naključno našli

okrožajo. Vsi skupaj moramo biti pripravljeni na prilagajanje in kompromise.

Če bi vam bil jutri podarjen dela prost dan brez službenih obveznosti – kako bi ga preživeli?

Najprej bi uživala v dolgem spancu, po zajtrku bi šla na dolg sprehod. Skuhala bi dobro kosilo, brala, si privoščila masažo in zopet brala. Če bi bila z menoj družina, pa bi seveda upoštevala tudi njihove želje.

Ste izredno vitalna ženska, vedno urejena in lepo oblečena. Bi z nami delili kakšen recept, kako ostati lep in vedeti kljub naporni službi?

Ženske se ne smemo obremenjevati, da moramo biti idealne. Družba danes od nas pričakuje veliko, da smo uspešne v službi, idealne mame in popolne žene, lepe in urejene, vedno nasmejanje. To ne gre. Potrebno si je postaviti prioritete, si v družbi ustvariti svoj prostor, stvari sprejemati kot so in se ne obremenjevati s pričakovanji družbe do žensk. Za obleke in barve pa se odločam glede na dan, priložnost ali trenutno razpoloženje.

Pravkar ste se vrnili iz Amerike. Radi potujete ali so vam številna potovanja v breme? Katero tujo državo bi si izbrali za daljše počitnice?

Gostoga potovanja bizares lahko predstavljajo veliko breme. Ni enostavno, kar naprej pakirati kovčke. Vendar na to ne gledam kot na potovanja, temveč kot na potujočo pisarno. To spada k moji službi. Ker sem veliko naokoli, bi počitnice najraje preživela kar doma in čim bolj mirno. Osebnost potovanja sem doživljala svojima sinovoma, ki se skozi leto prilagajata mojemu urniku. Naše počitnice so vedno zelo aktivne. Čim več novega želimo videti, raziskati. Če bi imela možnost iti na daljše potovanje v tujino, bi si mogoče zaželela Rusijo ali ... Indonezijo. In še veliko drugih držav. Sem avanturist, vendar ne v smislu tveganja.

Vaš mlajši sin je še osnovnošolec. kateri je bil vaš najljubši predmet v osnovni šoli? Kakšna učenka ste bili? Kakšne nasvete glede učenja delite sinovoma? Ste se v tujini srečali z uspešnimi šolskimi praksami, ki bi jih prenesli na slovenska tla?

V osnovni šoli sem imela najraje matematiko in glasbo oziroma vse naravoslovne predmete. Bila sem radovedna, aktivna, povsod sem hotela sodelovati. Rada sem nastopala in bila ogromno zdoma. Daleč od 'pridne punčke'. Menim, da ni navedenih gleda učenja, so predvsem pogovori o življenju. Sinovoma poskušam posredovati, da so pomembni ustvarjalnost,

aktivno sodelovanje in odgovornost, da prisluhnete sebi in posvetite pozornost stvarim, ki ju zanimajo. Starejši sin srečno šolo obiskuje v Bruslju in zanimivo je, da so pri njih kriteriji za oceno znanje, pisanje domačih nalog in sodelovanje pri pouku. To se mi zdi dobro, saj je navezovanje aktivno sodelovanje zahtevnejše, od preprostega faktoografskega učenja. Cilj učenja in izobraževanja je, da človek raste v srečnega človeka. Vrednota je znanje, ustvarjalnost in oblikovanje osebnosti.

Kaj za vas pomeni 'biti srečen'? S kakšnimi ljudmi se radi družite?

Srečo razumem v povezavi s samim seboj, kot posameznikovo zelo intimno čustvo. Da ti uspe usklajati svoja pričakovanja z resničnostjo in si notranje zadovoljjen. Notranje zadovoljstvo pa vedno izžarevamo tudi navzven. Okoli sebe imam rada zanesljive in resnično ljube ljudi, ki imajo svoje mnenje in si ga upajo povedati. Všeč so mi ljudje, ki iščejo odgovore in imajo pozitiven odnos do življenja.

Verjamate v numerologijo in astrologijo?

Pravzaprav ne. Prebrala sem tudi kakšno knjigo o tem, vendar ti dve stroki preveč poenostavljata stvari. Življenje je bolj pestro, kot se kaže v številkah.

Kaj pa vam pomenijo vsakdanje stvari kot so ročna in gospodinjinska dela, domače živali, najljubša jed...?

Vedno sem imela rada ročna dela. Z nam kvadrati, plesti, vesti. Ko sta bila otroka manjša, sem še imela čas kaj splesti. Po naravi imam rada gospodinjinska dela, le kuhanje mi ne diši preveč. Všeč so mi tradicionalne stvari in jedi iz 'zaprane' (stare) kuhinje. Pečena prosena kaša, na primer. Kar pa se tiče domačih živali, bi si srčno želela imeti psa. Zaenkrat to še ni mogoče, imamo pa doma prijeten kompromis – muco, ki ima loputo v vratih in je tako lahko sama svoj gospodar, ko družine ni doma.

Blizu se čas praznikov, ko si izrekamo lepe želje. Kaj bi našim krajanom ob Božiču želeli sporočiti?

Predvsem se ne obremenjujte z zunanjimi pritiski, kot so danila. Čas božiča izkoristite za doživetja, ki prinašajo notranje zadovoljstvo; preživite ga z ljudmi, ki jih imate radi!

Gospa Romana, najlepše se vam zahvaljujemo za prisrčen in zanimiv pogovor in tudi vam želimo prijetne in doživetne praznike.

Tadej Šinkovec in Zdenka Wicher

Pohodništvo

Gore so edinstvene. Ko jim podležete, te ne izpustijo iz svojega objema. Morda pa ti gora pomaga, da spoznaš samega sebe. Med hojo lahko premišljuješ, rešuješ svoje probleme, opazuješ svet okoli sebe, ki je vsak dan drugačen.

Planinska pot: Kofce-Dolge Njive

S planinsko prijateljico sva se v mesecu Juliju napotili, ko so dolgi vroči dnevi, do koč na planini Kofce in od tok še do planine Dolge Njive. Z avtom sva se odpeljali do odtopa Podlubej in nato po ozki cesti do kmetije Matizovec, kjer sva parkirali svoje vozilo. Tu so že vidne markacije. Pot nas vodi najprej po mešanem gozdu, ki se takoj začne vzpenjati. Po uri hoje se že zaslišijo zvoci živine, ki se pase na planini Kofce. Višina Kofc je 1488 m.n.v. Tu stoji poleg pastirskih hiš tudi planinski dom, ki je skozi celo leto zelo obiskan. Od 15. junija do 15. septembra je odprt vsak dan, nato pa ob sobotah, nedeljah in praznikih. Poniža se nam razgled na vznočju na južno pobočje Košute, proti jugovzhodu opazimo vrhove Kamniških Alp, na jugu pa pogled sega vse od Stozčica prek Kriške gore do Dobrče.

Iz Kofc se lahko naprej povzpne na Veliki vrh (2088m), Kladivo (2094 m) ali na Škrbino (1869 m). Vendar mihve sva pot nadaljevali do planine Šija. Takoj lahko opazimo oskrbovan »laborniški dom« na višini 1531 m. Kar nam sega pogled so sami pašniki, vse tja do planine Pungart, kjer pa se pašniki za hip končajo, saj je planinska pot do Dolgih njiv samo v zadnjem delu gozdnata, nato pa zopet preide v pašnike. Nad Dolgimi

njivami se bohoti Košutnikov turn, visok 2133 m. Po grebenu košute teče državna meja med Avstrijo in Slovenijo.

Na Dolgih njivah vsak pohodnik doživi pravi zemeljski raj. Po vseh pašnikih, ki sva jih do sedaj prehodile, se pase govedo, konji in ovce. Krav molznic skoraj ni, saj so telice ali krave s tetlet, ki pa že skoraj sproti popijejo mleko. Seveda ga nekaj namožejo tudi za svojo uporabo in kislino mleko, ki ga postrežejo pohodnikom. Okrog pastirskega doma na Dolgih njivah so zagrajeni tudi prašiči, kure, petelin in zajci. Z vserni lemi živalimi imajo največ dela otroci, ki jih lahko božajo in hranijo. Za vse dobrote in prijaznost pa poskrbi družina iz Nalegaj, ki pastirijo tod.

Pot do Dolgih njiv je dolga dobre 4 ure hoje, zatem pa se nam zagotovo pričeje počitek. Deležni sva bili masovnika, nekaj za pod zob pa se neje tudi v nahrbtniku. Ker sva bili vezani na najin prevoz, sva se morali vrniti po isti poti. Lahko pa bi pot nadaljevali ob državni meji mimo razpadajoče karavle do Jezerskega in tu sestopili.

Vsem planinskim pohodnikom želiva varen in lahek korak.

Pohodnici

